

Sygn. akt VIII Pz 11/17

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Patrycja Bogacińska – Piątek (spr.)

Sędziowie: SSO Grażyna Łazowska

SSR (del.) Magdalena Kimel

po rozpoznaniu sprawy 16 marca 2017 r. w G.

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie W. R.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o przywrócenie do pracy

na skutek zażalenia pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 9 grudnia 2016 r. *sygn. akt* VI P 174/16

p o s t a n a w i a:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w pkt 2 w ten sposób, że zasądzić od powoda na rzecz pozwanej kwotę 410,14 zł (czterysta dziesięć złotych czternaście groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

2. zasądzić od powoda na rzecz pozwanej kwotę 174 zł (sto siedemdziesiąt cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek (spr.) (-) SSR (del.) Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pz 11/17

UZASADNIENIE

Powód W. R. domagał się przywrócenia do pracy u pozwanej (...) Sp. z .o.o. w G..

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Przed terminem rozprawy pełnomocnik powoda cofnął pozew wskazując, że powód podjął nową pracę, której nie może pogodzić z innymi obowiązkami.

Na rozprawie w dniu 25 października 2016r. pełnomocnik pozwanej wyraził zgodę na cofnięcie pozwu i wniósł o zasądzenie kosztów według przedłożonego spisu. Złożony przez pełnomocnika pozwanej spis kosztów obejmował: 17

zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, 4.991,18 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika, 50,14 zł tytułem kosztów dojazdu na rozprawę oraz 307,50 zł tytułem udziału pełnomocnika w rozprawie.

Postanowieniem z dnia 9 grudnia 2016r. sygn. akt VI P 174/16 Sąd Rejonowy w Gliwicach umorzył postępowanie w oparciu o treść art. 355 § 1 i 2 k.p.c., uznając cofnięcie pozwu za dopuszczalne w świetle art. 203 § 4 k.p.c. w zw. z art. 469 k.p.c. W punkcie 2 postanowienia Sąd Rejonowy odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej na podstawie art. 102 k.p.c.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy, powołując się na orzecznictwo wskazał, iż art. 102 k.p.c. zawiera klauzulę generalną, nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może w ogóle nie obciążać kosztami strony przegrywającej. Podstaw do jego zastosowania należy poszukiwać w konkretnych okolicznościach danej sprawy przekonujących o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Należą do nich zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego, w świetle których uzasadniona jest ocena, że chodzi o wypadek szczególnie uzasadniony. Skorzystanie z możliwości zastosowania tego przepisu ustawodawca pozostawia uznaniu sądu. Sąd Rejonowy uznał, że spełnione zostały przesłanki z art. 102 k.p.c. z uwagi na fakt, że powód cofnął pozew przed pierwszą rozprawą i poinformował o tym niezwłocznie stronę pozwaną.

Pozwana wniosła zażalenie, zaskarżając punkt 2 postanowienia z dnia 9 grudnia 2016r. tj. orzeczenie o odstąpieniu od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej.

Pozwana zarzuciła: błąd w ustaleniach faktycznych, poprzez przyjęcie, iż w przedmiotowej sprawie zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek, który winien stanowić podstawę do odstąpienia od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej oraz przyjęcie, iż powód cofnął pozew przed pierwszą rozprawą; naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż samo cofnięcie pozwu przed pierwszą rozprawą i poinformowanie o tym strony pozwanej jest podstawą do uznania, iż zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c., oraz przyjęcie, iż powód cofnął pozew w związku z podjęciem nowej pracy zawodowej, mimo braku w tym zakresie jakichkolwiek dowodów oraz naruszenie art. 203 § 2 zdanie 2 k.p.c. poprzez nieprzyznanie kosztów stronie pozwanej, mimo iż Sąd był w tym zakresie związany wnioskiem pozwanej.

W uzasadnieniu zażalenia pozwana wskazała, że nie można przyjąć, iż cofnięcie pozwu złożone zostało przed pierwszą rozprawą, gdyż w przedmiotowej sprawie nie było możliwości składania pism procesowych w innej formie aniżeli w formie pisemnej, a na dzień rozprawy do Sądu wpłynęło jedynie oświadczenie o cofnięciu pozwu w formie wiadomości e-mail pełnomocnika powoda, wobec czego Sąd wezwał stronę powodową do uzupełnienia braku formalnego pisma poprzez jego podpisanie, pod rygorem zwrotu pi-sma. Pełnomocnik pozwanej, tylko na podstawie informacji zawartej w portalu informacyjnym Sądu uzyskał informację, że pełnomocnik powoda brak formalny uzupełnił, chociaż wydaje się, że pismo złożone zostało z naruszeniem art. 132 § 1 k.p.c. (w brzmieniu poprzednio obowiązującym) albowiem pełnomocnik pozwanej nie otrzymał pisma w inny sposób aniżeli drogą e-mail w dniu 24 października 2016r.

W ocenie skarżącej w przedmiotowej sprawie nie zaistniały jakiegokolwiek okoliczności, które stanowiłyby szczególnie uzasadniony wypadek, który winien stanowić podstawę do odstąpienia obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej w świetle art. 102 k.p.c. Powód w żadnym ze swoich pism, w tym również w piśmie o cofnięciu pozwu nie wnosił o nieobciążanie go kosztami postępowania, mimo że reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika winien był wiedzieć, iż konsekwencją cofnięcia pozwu, w świetle art. 203 § 2 k.p.c. jest obciążenie go kosztami postępowania sądowego. Pozwana podniosła, iż zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Pozwana zarzuciła, iż Sąd I instancji w treści swojego rozstrzygnięcia nie wyjaśnił dlaczego w przedmiotowej sprawie samo cofnięcie pozwu miałyby stanowić ten szczególny przypadek stanowiący podstawę do nieobciążania powoda kosztami, co już stanowi uchybienie. Samo zaś cofnięcie pozwu, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności przedmiotowej sprawy, nie może być podstawą zastosowania art. 102 k.p.c. Jak podnosiła skarżąca, w przypadku cofnięcia pozwu, powód co do zasady jest traktowany jak strona przegrywająca postępowanie i w przypadku złożenia wniosku o przyznanie kosztów stronie po-zwanej, Sąd jest wnioskiem związany, a zdaniem pozwanej przepis art. 102 k.p.c. w takim przypadku nie ma zastosowania. Niezależnie od powyższego, w przedmiotowej sprawie, biorąc również pod uwagę wszystkie jej okoliczności, nie było żadnych podstaw do nieobciążania powoda kosztami niniejszego postępowania. Nie zachodzą żadne okoliczności dotyczące sytuacji życiowej powoda, które wskazywałyby na podstawę nieobciążania powoda kosztami postępowania, bowiem powód ich nie wykazał. Nie było podstaw do uznania przez Sąd, iż powód cofnął pozew w związku z podjęciem nowej pracy zawodowej, bowiem okoliczność ta nie została wykazana. Pozwana wskazała, że przeciwko powodowi obecnie toczy się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach postępowanie karne, gdzie powód występuje w charakterze oskarżonego. Wniosek dowodowy w zakresie przeprowadzenia dowodu z dokumentów znajdujących się w tym postępowaniu był składany w odpowiedzi na pozew. Zdaniem pozwanej to ta okoliczność mogła stanowić podstawę do podjęcia decyzji o cofnięciu pozwu, biorąc pod uwagę przyczyny złożenia powodowi oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Skarżąca podniosła, iż celem przygotowania się do postępowania poniosła znaczne nakłady pracy, przygotowując, z racji okoliczności podniesionych w treści pozwu, obszerną odpowiedź na pozew wraz z dużą ilością załączników. W konsekwencji późnego złożenia pisma o cofnięciu pozwu, jak i złożenia go z naruszeniem obowiązującej procedury (co mogło spowodować pominięcie go przez Sąd i prowadzenie postępowania) pełnomocnik pozwanej musiał podjąć pracę zmierzającą do przygotowania do rozprawy, jak również zarezerwować sobie czas na rozprawę i stawić się na niej. Również z uwagi, iż na pierwszy termin rozprawy wezwanych zostało dwóch świadków, pozwana musiała być przygotowana do ewentualnego przesłuchania informacyjnego powoda oraz świadków.

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 2, poprzez zasądzenie od powoda na rzecz po-zwanej kosztów niniejszego postępowania zgodnie ze spisem kosztów przedłożonym na rozprawie w dniu 25 października 2016r., ewentualnie uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania a nadto wniosła o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył:

Zażalenie pozwanej zasługuje na uwzględnienie.

Nie budzi wątpliwości Sądu, że powód jest stroną przegrywającą w procesie.

Podstawową regułą określającą zasady ponoszenia kosztów procesu jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu zawarta w art. 98 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z kolei w myśl § 3 wskazanego przepisu do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Wyjątkiem od reguły ukonstytuowanej w art. 98 k.p.c. jest przepis art. 102 k.p.c., w myśl którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może odstąpić od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu.

Przepis ten umożliwia sądom w toku rozpoznawanych spraw dokonania wszechstronnej zasadności żądań stron również odnośnie kosztów procesu. Jako, że przepisy nie definiują pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych” pozostawiają interpretację tego pojęcia praktyce sądowej. W tym też zakresie sądy posiadają swobodę kształtowania

orzeczeń o kosztach procesu, a więc i o kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie. Niewątpliwie, przy podejmowaniu tychże decyzji sądy winny kierować się ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, nie powinny jednak tracić z pola widzenia zasad słuszności, jakie mogą przemawiać za częściowym, a nawet całkowitym zwolnieniem z obowiązku ponoszenia kosztów procesu strony przegrywającej.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Sąd II instancji zwraca uwagę, że pozostawienie oceny czy w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” do uznania Sądu oznacza, że Sąd powinien odnieść się do całokształtu okoliczności sprawy i uzasadnić zastosowanie art. 102 k.p.c.

W niniejszej sprawie odstąpienie od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej Sąd Rejonowy uzasadnił tym, iż powód z uwagi na podjęcie nowej pracy zawodowej, cofnął pozew przed pierwszą rozprawą i poinformował o tym niezwłocznie stronę pozwaną.

Należy zgodzić się ze stroną skarżącą, że sam fakt cofnięcia pozwu nie uzasadnia automatycznie odstąpienia od obciążania go kosztami procesu. Należy bowiem brać pod uwagę całokształt okoliczności sprawy tj. zarówno dotyczących przebiegu procesu, przyczyn cofnięcia pozwu, jak i okoliczności związane z sytuacją majątkową i życiową strony. Tymczasem Sąd Rejonowy nie odniósł się do żadnej z tych okoliczności, powołując się jedynie na cofnięcie pozwu w związku z podjęciem nowej pracy zawodowej.

W ocenie Sądu Okręgowego, w okolicznościach niniejszej sprawy nie zachodzą "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym art. 102 k.p.c., pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

Sąd zwraca uwagę, iż powód cofając powództwo nie złożył wniosku o odstąpienie od obciążania go kosztami procesu, mimo iż był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika – radcę prawnego. Powództwo zostało cofnięte z uwagi na – jak wskazano w piśmie z dnia 24 października 2016r. – podjęcie przez powoda nowej pracy zawodowej, której nie można pogodzić z innymi obowiązkami. Powód zatem, choć tego nie udokumentował, wskazywał, iż podjął pracę zarobkową. Nadto powództwo w niniejszej sprawie zostało opłacone opłatą stosunkową 11.232 zł, zaś z uwagi na cofnięcie pozwu przed rozprawą zarządzono zwrot powodowi połowy kwoty tj. 5.616 zł.

Zatem w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, by dopatrzeć się szczególnie uzasadnionych okoliczności pozwalających na zastosowanie art. 102 k.p.c. zarówno dotyczących przebiegu procesu jak i mając na uwadze stan majątkowy i sytuację życiową powoda.

Podkreślić należy, że art. 102 k.p.c. znajduje zastosowanie w drodze wyjątku i nie może być interpretowany rozszerzająco. Podstawową regułą regulującą zasady ponoszenia kosztów procesu jest bowiem – jak wyżej zaznaczono – zasada odpowiedzialności za wynik procesu zawarta w art. 98 k.p.c.

W konsekwencji, w oparciu o powyższe ustalenia, uznając racje strony pozwanej, Sąd Okręgowy w Gliwicach na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. zmienił rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punkcie 2 zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 410,14 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję – mając na względzie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800).

Na zasądzoną kwotę kosztów procesu składa się kwota 360 zł tytułem wynagrodzenia oraz kwota 50,14 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu na rozprawę.

W przedmiotowej sprawie, w spisie kosztów przedłożonym na rozprawie w dniu 25 października 2016r. pełnomocnik pozwanej wnosił o zasądzenie kwoty 5.365,82 zł obejmującej: 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, 4.991,18 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika, 50,14 zł tytułem kosztów dojazdu na rozprawę oraz 307,50 zł tytułem udziału pełnomocnika w rozprawie. Należy jednak wskazać, że spis kosztów, podlega weryfikacji Sądu, zaś w niniejszej sprawie Sąd II instancji ocenił, iż wskazana w spisie kwota nie znajduje uzasadnienia.

Zgodnie z art. 109 § 2 k.p.c. orzekając o wysokości przyznanych stronie kosztów procesu, sąd bierze pod uwagę celowość poniesionych kosztów oraz niezbędność ich poniesienia z uwagi na charakter sprawy. Przy ustalaniu wysokości kosztów poniesionych przez stronę reprezentowaną przez pełnomocnika będącego adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, w tym czynności podjęte w celu polubownego rozwiązania sporu, również przed wniesieniem pozwu, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Sąd wskazuje, iż kwoty 17 zł poniesionej tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa nie można zaliczyć do celowych kosztów, gdyż zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 16 listopada 2006r. (t.j. Dz.U. z 2016r., poz. 1827) o opłacie skarbowej nie podlega opłacie skarbowej złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa w sprawach dotyczących zatrudnienia i wynagrodzeń za pracę.

Za nadmiernie wygórowaną uznał Sąd również kwotę wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej tj. 4.991,18 zł. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z cytowanym wyżej art. 98 § 3 do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Zgodnie zaś z § 9 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800), w brzmieniu obowiązującym do 26 października 2016r., stawka minimalna w sprawach z zakresu prawa pracy o przywrócenie do pracy wynosi 360 zł. Sąd nie dopatrył się okoliczności pozwalającej na zasądzenie stawki wyższej niż minimalna.

W ocenie Sądu nie znajduje również uzasadnienia kwota 307,50 zł żądana tytułem udziału pełnomocnika w rozprawie. Udział pełnomocnika w rozprawie, podobnie jak przygotowywanie i składanie pism procesowych objęty jest wynagrodzeniem pełnomocnika. Obowiązujące przepisy nie przewidują bowiem odrębnego wynagrodzenia dla pełnomocnika za udział w rozprawie.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym Sąd orzekł w punkcie 2 sentencji na podstawie art. 98 k.p.c. § 10 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800), zasądzając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 174 zł., na którą składa się kwota wynagrodzenia 120 zł i zwrot opłaty od zażalenia w kwocie 54 zł.

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek (spr.) (-) SSR (del.) Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia